

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) / авт. кол-в.: О. М. Баєйр, О. К. Безсонова, О. Г. Брежнева, Н. В. Гавриш та ін.; під наук. Кер. Т. О. Піроженко. Київ, 2021. 38 с.
2. Барліт А.Ю. Форми і методи подолання (мінімізації) соціальнопедагогічної та психологічної проблеми булінгу в освітньому середовищі. *Горизонти освіти*. 2019. №2. С. 44-46.
3. Беляєва О. Булінг у дитячому середовищі. Теорія та практика. Психолог. 2020. вересень (№ 17/18). Вкл. С.1–49.
4. Берзіня О. О. Профілактика виникнення та подолання виявів булінгу в дитячому середовищі. *Основи здоров'я*. 2018. № 7. С. 2–8.
5. Булінг у дитячому садку - міф чи реальність. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2019. № 3. С. 60–61.
6. Єфремова, Г. Л. Причини та наслідки дитячого булінгу. *Педагогічна майстерня*. 2018. № 1. С. 37-42.
7. Шевченко, О. О. Що таке булінг? Профілактика та подолання проявів булінгу в дитячому середовищі: *Виховна робота в школі*. 2020. № 6. С. 48-55.

УДК 37.018.1.035-053.4

Коросташова Ю.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – к.п.н, доц. **Ковалевська Н. В.**

РОЛЬ СІМ'Ї У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті йдеться про соціалізацію в умовах сім'ї, що є досить багатовимірним психосоціальним феноменом, який частіше описують як залучення індивіда до соціального життя та інтерналізацію соціально-моральних цінностей через прийняття певних соціальних ролей між членами його сім'ї.

Ключові слова: соціалізація, дитина дошкільного віку, сім'я, гуманізація, навчання.

Постановка проблеми. Для освіти сьогодення характерним є пошук все нових педагогічних можливостей. Це пов'язано насамперед з відмовою від традиційного навчання та виховання, з ідеєю цілісності педагогічного процесу як системи, що опирається на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, особистісно-орієнтованого підходу, пріоритету суб'єкт-суб'єктних відносин.

Важливість соціалізації дитини у дошкільному віці дозволяє формувати її як особистість співмірно до життєвих етапів, які вона проживає. Надмірна ізольованість в умовах інформаційного суспільства та тісний зв'язок з гаджетами стає на заваді повноцінному розвитку дитини. Вирішення цієї педагогічної проблеми вбачається в розробці соціально-педагогічних програм та аналізі існуючих у ефективних моделях залучення дитини у соціальний простір з її ефективною адаптацією в умовах сім'ї.

Аналіз останніх досліджень. Деякі аспекти цієї проблеми є обґрунтовано у працях Т. Пироженко, З. Плохій, Т. Поніманської (формування позитивного сприйняття оточення і себе); Л. Артемова, Т. Маркова, Л. Проколієнко (екологічний розвиток засобами ігрової діяльності); А. Богуш, О. Монке (формування оцінних і етичних судження в художньо-мовленнєвій діяльності). Твори Л. Лохвицької присвячені розробці практичних аспектів даної проблеми.

Питання щодо соціалізації порушували такі зарубіжні науковці, як Д. Джос, Д. Доллерд, Т. Кемпер, В. Стегнія, М. Тітми, А. Яковлева.

Виклад основного матеріалу. Соціалізація означає широку трансформацію всередині індивіда в соціальну істоту, вводячи поступово різні шляхи мислення, почуття. Всі це речі виконуються і через психосоціальний процес та спосіб передавання, але також позасвоєнні установок, цінностей, понять або конкретних моделей до групи або громади, для формування, адаптації та соціальної інтеграції людини. В значенні з визначальною концепцією соціалізації, соціологи та психопедагоги мають різні думки.

Таким чином відносини між людьми на формі емоційного спілкування це соціальна поведінка, термін «соціалізація» не зовсім влучний, бо дитина народжується і росте в соціальному середовищі. Людина від народження має потребу в спілкуванні одним способом бо іншим і за своєю сутністю людина є соціальна істота. Її існування лише можливе в соціальному середовищі, у спільному проживанні з іншими однолітками [2, с.69].

Більшість досліджень соціалізації спрямована на особистість, як розвиток соціальної істоти та її участь у суспільстві. Таким чином, соціалізація є суттєвою основою участі людини в конкретному суспільстві, а також виразом, згідно з яким розкриваються відносини з навколишнім середовищем і його подіями, явищами. З іншого боку, соціалізація є досить важким психосоціальним процесом: у суспільстві, що швидко розвивається, дітям стає важче адекватно спілкуватися. Різні соціальні зміни (раптове зростання технологій і науки, мобільність, урбанізація, індивідуалізація тощо) мають вплив на учасників і детермінанти соціалізації.

За словами Дж. Гібсона та П. Блумберга, на дорослих ці зміни впливають безпосередньо через їхню пережиту тривогу та фрустрацію. Однак найбільше впливає все це на дітей. Способи, які були важливі для спілкування дорослих. Отже, процес соціалізації тісно пов'язаний з потребою дитини ідентифікувати себе та засвоїти ті цінності, які відповідають суспільству [3, с.74].

Багато досліджень демонструють ідентифікаційний підхід особи як основи соціалізації: спочатку індивід прагне ідентифікувати себе з близькими людьми або групами. Іншими словами, досягнути себе через стосунки з іншими та собою – інтерналізувати ті соціокультурні цінності певної групи до яких дитина відчуває причетність і сприймає їх як позитивні. Сім'я, як основний соціалізаційний інститут, відіграє головну роль у соціалізації дітей, оскільки вони вперше приймають соціально-економічний статус сім'ї, який може вплинути на їхні майбутні можливості та рішення.

Як концептуалізує К. Торнтон, дитинство – це час навчання з різноманітного досвіду. Це час, особливо починаючи з дошкільного віку, коли дитина розвивається когнітивно, фізично та соціально. Таким чином, кожна мить у дитинстві корисна, навіть якщо це буде втрата близької людини [3, с.98].

За А. Гідденсом, все це створює небезпеку для самооцінки дитини та її онтологічної безпеки. Таким чином втрата в родині з її негативним емоційним зарядом також ускладнює потребу дитини в ідентифікації, а отже – і інтерналізації цінностей. По суті, втрата накладається на процеси соціалізації таких дітей [4, с.59].

Говорячи про такі дитячі емоції, багато досліджень показують, що ці діти емоційно набагато вразливіші, ніж ті, хто не пережив втрати. Таким чином, потреба допомогти дітям, в яких хтось помер, стає дуже важливою, оскільки кожна дитина може відчувати травму чи кризу в таких ситуаціях майже щодня, хоча в контексті глобалізації, суспільство досить замкнуте в цьому питанні, а з іншого боку – досить цинічне.

Соціальна взаємодія з іншими, особливо з членами сім'ї, є важливою складовою ідентифікації дітей, а також формування їх Я. Іншими словами, через членство формуються самосвідомість і соціальні ідентичності, а також це розкриває індивідуальність взаємодії дитини з собою та іншими [1].

Роль сім'ї дуже важлива, а сім'я є одним із важливих джерел соціалізації, що веде до повної включеності дитини в суспільство та інтерналізації відповідних цінностей. Успіх інтерналізації цінностей багато в чому залежить від того, які стосунки склалися в сім'ї. З іншого боку ці відносини досить часто переживають проблеми через численні кризи, з якими сьогодні доводиться стикатися сім'ї.

Одна з таких криз - це швидке поширення різноманітних втрат, які відчуває дитина. Таким чином втрати в сім'ї можуть бути шкідливим для соціалізації дітей. У контексті глобалізації існує багато різних видів втрат у сім'ї, але найчастіше досліджуються: зміна місця проживання, втрата батьківських прав, сімейні конфлікти, розлучення батьків та смерть одного з батьків.

Отже, роль сім'ї в процесі соціалізації дуже важлива для формування особистості, звичок і способу спілкування дітей з іншими людьми. Сім'я навіть вважається найважливішим агентом соціалізації, оскільки вона є центром світу дітей.

Сім'я першою вводить у дітей систему цінностей, норм, соціальний статус, переконання. Тому, як діти, які ще дуже залежать від сім'ї, роль цієї сім'ї дуже важлива в процесі соціалізації дітей. Дуже важливо, щоб сім'я завжди відіграла активну і мудру роль у забезпеченні належного формування процесу соціалізації дитини.

Ролі сім'ї в процесі соціалізації: 1. Викладання соціальних норм і етики. 2. Представлення різноманітних соціальних просторів. 3. Навчання ввічливості. 4. Реалізація норм і обов'язків у суспільстві. 5. Спостереження за соціалізацією дітей. 6. Попередження, якщо дитина робить помилки. 7. Бути захисником дітей. 8. Бути хорошим прикладом. 9. Стати мотиватором. 10. Становлення основи релігійної освіти.

Це 10 ролей сім'ї в процесі соціалізації, які необхідно ретельно розглянути. Якщо роль сім'ї виконується належним чином, дитині не буде важко соціалізуватися в різних соціальних середовищах.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Специфіка дошкільного розвитку дитини полягає в тому, що по-перше це початковий період становлення особистості, коли формуються основи характеру, ставлення до навколишнього світу, людей, до себе, засвоюються соціальні норми поведінки в суспільстві, важливі для особистісного розвитку якості психіки з метою адаптованого співіснування серед людей. Однією з перших пізнавальних потреб - є потреба у спілкуванні з членами своєї родини.

Відповідаючи на питання формування соціальних поглядів, ідеалів, переконань, норм, що визначають повсякденну поведінку дитини у соціальному середовищі, то це здійснюється в умовах поведінкового вибору в процесі життєдіяльності, що тісно пов'язано з ідеальним прогнозуванням і передбаченням наслідків її життєвих учинків, початкові навички яких набуваються в сім'ї.

Список використаних джерел

1. Антонюк Т. Дитина – дзеркало сім'ї. *Шкільний світ*. 2021. №2. С. 1-3.
2. Бандура А., Волтерс Р. Підліткова агресія. Вивчення впливу виховання та сімейних відносин. Х.: Квітень Прогрес: ЕКСМО-Прес, 2020. 508с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. Київ : Либідь, 2018. 344 с.
4. Бех І. Д. Виховання особистості : підруч. Київ: Либідь, 2019. 818 с.

УДК 373.2.091.39:614

Кравченко Л.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Науковий керівник – к.п.н, доц. **Вільхова О.Г.**

ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті схарактеризовано нормативні документи, у яких задекларовано специфіку збереження і зміцнення фізичного, психічного й духовного здоров'я дитини. Проаналізовано засоби ефективного впливу на стан здоров'я і фізичного розвитку дошкільників. Розкрито важливість здійснення повного комплексу оздоровчо-загартовуючих заходів (традиційних і нетрадиційних) у сучасних ЗДО.

Ключові слова: діти дошкільного віку, сучасний заклад дошкільної освіти, нормативні документи, збереження здоров'я дошкільників, фізкультхвилинки, прогулянки, спорт.

Постановка проблеми. З давніх-давен до сьогодення здоров'я вважалося й вважається основною цінністю, метою суспільства та одним із показників індексу розвитку людського потенціалу, який